

809

1964

STATUT

BOKELJSKE MORNARICE

KOTOR
1964

BOKELJSKA MORNARICA

Malo je kojem kraju na svijetu kao Boki Kotorskoj bilo tako imperativno nametnuto Plutarhovo načelo »ploviti je nužno«. S jedne strane njen krševiti teren, a sa druge njen geografski položaj i njena vanredna geološka formacija, koja je omogućila dubok prodor mora u bokeljsko kopno i stvorila niz zatona koji od Boke prave prirodnu luku prvog reda, navodili su od najranijih vremena stanovnike Boke da na moru traže svoje životne izvore.

Kad su Sloveni naselili Boku, morali su kao i raniji njeni stanovnici, tražiti na moru svoj životni opstanak i razvitak.

Intenzivno bavljenje pomorskom privredom stvorilo je od stanovnika Boke Kotorske dobre pomorce, brodograditelje i hrabre ratnike. Za obezbjeđenje plovidbenih puteva vjekovima su se borili protiv pirata i turske najeзде. Zato se baš u Boki, ranije nego u mnogim drugim primorskim krajevima, javila organizovana djelatnost pomoraca.

Iako su najstariji izvori koji govore o postojanju jedne organizacije bokeljskih pomoraca u IX vijeku šturi i nedovoljno pouzdani, oni ipak, osnaženi upornom tradicijom, dokazuju postojanje organizacije bokeljskih pomoraca još od 809. godine.

Ova organizacija je tokom vjekova mijenjala svoju strukturu: prvo je bila vojnog karaktera i služila je ne samo za odbranu teritorijalnih voda već i kao borbena snaga u okviru vizantijske flote, i to dok se Boka nalazila u granicama Vizantijskog carstva. Taj isti karakter zadržala je i u doba srpske nemanjićke države. Zatim je postala bratovština pomoraca sa izrazitim socijalnim i privrednim

ciljevima, uz dalje zadržavanje svoje borbene organizacije. Konačno, u XIX vijeku, ona je svedena na stepen memorijalne institucije, jer je kao narodna i borbena organizacija bila nepoželjna austrijskim okupatorskim vlastima.

Aktivno i organizovano učestvovanje bokeljskih mornara u vizantijskoj floti možemo deducirati iz širokih povlastica kojima su vizantijski carevi povlašćivali ovaj kraj; uspomena na jednu takvu povlasticu (pravo Bokelja i Paštovića na određeni pristanišni prostor u carigradskoj luci) sačuvana je do naših dana.

Uživajući autonomiju najšireg tipa u okviru srpske nemanjičke države, Kotor je, razvijajući raznovrsne djelatnosti privrednog karaktera, postao jedan od najznačajnijih gradova srpske srednjovjekovne države i njena glavna pomorska luka. U ovo vrijeme jača i njegova mornarica. Tada su u Kotoru — početkom XIV vijeka — donešene i zakonske odredbe koje su regulisale i službu na ratnim galijama, za ono vrijeme najvećim i najefikasnijim plovnim borbenim jedinicama. U Dušanovim planovima za osvajanje Vizantije, a posebno Carigrada, bile su predviđene i kotorske galije, čiji je starješinski kadar i drugu posadu mogla obezbijediti jedino organizovana kotorska mornarica.

Baš u vrijeme najvećeg srednjovjekovnog ekonomskog i kulturnog uspona Kotora i Boke, pod okriljem vladavine Nemanjića, dolazi do izmjene karaktera Kotorske mornarice: ona tada postaje staleško udruženje pod nazivom »Bratovština pomoraca«. Jedan dokumenat iz 1453. godine na to ubjedljivo ukazuje. Može se pretpostaviti da je ova bratovština već u doba nemanjičke vladavine imala svoj statut. Naime, kad je Mletačka Republika 1420. godine zavládala Kotorom i Bokom obećala je da će poštovati autonomiju Kotora kao i njegove zakone i institucije, ali je u aktu kojim to svečano obećaje unijela i klauzulu »...reservato arbitrio Dominio nostro addendi, corrigendi et minuendi quocumque tempore sicut nobis videbitur«, koja joj je omogućavala da »dodaje, ispravlja i umanjuje« odredbe kotorskog Statuta, njegovih institucija i drugih odluka kotorskih građana. Pod udar mletačkih reformi morala je potpasti i organizacija kotorskih pomoraca. Poslije svega nekoliko decenija mletačke vladavine Kotorom, 1463. godine, došlo je do reorganizovanja ove institucije. Tada je donešen i njen novi, najstariji sačuvani, Statut.

Prema Statutu iz 1463. godine stoji da je Bratovština kotorskih pomoraca bila slična organizaciji raznih cehova u našim primorskim gradovima. Na čelu joj je stajao starješina sa nazivom »gastald« (domaćin), kome je bilo povjereno čuvanje matrikule i blagajne. On je morao sprovoditi zaključke glavne skupštine pod prijetnjom globe. Bio je biran svake godine na glavnoj skupštini Bratovštine. Osim njega u upravi Bratovštine nalazila su se tri prokuratora i dva sindika. Prokuratora su bili obavezni nadoknaditi štetu koju bi Bratov-

ština zbog njihovog nehata pretrpjela. Oni nijesu mogli napustiti svoj kraj prije nego bi položili račune o svom radu u Bratovštini. Gastald i prokuratora birani su na godinu dana. Sindici su se birali svake druge godine. Njihova je dužnost bila da pregledaju novčane knjige i dokumenta, kao i da obilaze i nadziru društvena dobra.

Na skupštini Bratovštine podnosili su se i razni predlozi za unapređenje njezine djelatnosti i pomorstva uopšte, a odluke donosile tajnim glasanjem.

Kako proističe iz Statuta, kao i iz mnogih drugih sačuvanih dokumenata, Bratovština je imala znatnih prihoda od članarine, koju su svi članovi bili obavezni plaćati, od svojih nepokretnih dobara i od skladišta navigacionih predmeta, koje niko drugi nije smio prodavati. Ona je imala prihoda i od raznih globa i taksa. Vlasnici brodova svaki put kada bi brod istegli na suho, plaćali su Bratovštini određenu taksu, a prije nego bi brod isplovio iz luke vlasnik je bio dužan isplatiti Bratovštini takode određenu taksu prema zapremini broda. Osim pojedinih članova, i Bratovština je, kao organizacija, učestvovala u prekomorskoj trgovini, pa joj je i ovo poslovanje bilo jedan od izvora prihoda.

Bratovština je uglavnom svoj čisti prihod trošila u korist svojih članova. Ako pojedini član nije u starosti imao dovoljno sredstava za izdržavanje, Bratovština ga je izdržavala sve do smrti. Ona je pomagala svoje bolesne članove, plaćala troškove oko sahrane siromašnih pomoraca, a nakon njihove smrti starala se oko njihovih udovica i siročadi. Kćerima preminulih pomoraca davala je miraz prilikom udaje.

Ona se starala da prenese u domovinu i sahrani u zajedničku društvenu grobnicu svakog svog člana koji bi umro na moru ili u tuđini.

Bratovština se starala i za strane pomorce kad bi u Boki oboljeli, ili ako bi ih zadesila neka druga nezgoda. Kada bi neki od njih umro u Boki, bio je sahranjen o njenom trošku.

Jedna od mnogih humanitarnih akcija Bratovštine bila je i otkup pomoraca zarobljenih od pirata, što inače nije bio rijedak slučaj s obzirom na to da su miroljubivi pomorci bili često izloženi piratskim napadima. Istina, bokeljski pomorci su sa svojim, radi odbrane naoružanim, trgovačkim brodovima vrlo često uspješno odolijevali i najžešćim napadima na moru. U ovakvim prilikama oni su znali pokazati prava čuda u vještini i junaštvu, opisana ne samo u narodnim pjesmama već i u mnogim domaćim i stranim arhivskim izvorima.

U ovom vremenu bokeljski pomorac bio je ujedno navigator, privrednik i ratnik. Teorijsko pomorsko znanje davale su mu domaće pomorske škole, među kojima je bila najstarija ona u Perastu (početak XVI vijeka). U njoj su 1698. godine učili pomorstvo pitomci

ruskog cara Petra Velikog pod rukovodstvom poznatog pomorskog stručnjaka kap. Marka Martinovića. Nakon Perasta pomorske škole su se osnovala u Prčanju, Dobroti, Herceg-Novome i Kotoru, Nesumnjivo je da je Bokeljska mornarica imala zasluga za osnivanje i opstanak ovih škola koje su mnogo doprinijele da Bokelji budu cijenjeni u čitavom svijetu kao vješti i iskusni pomorci.

Po jednoj odredbi iz 1631. godine bila je fiksirana obaveza da se svaki pomorac mora upisati u Bratovštinu. Sigurno je da je takva praksa i ranije postojala, a što je u pomenutoj godini specijalno propisana može ukazivati na osjetnije opadanje kotorske pomorske trgovine, koje je počelo postepeno od samog početka mletačke vladavine, jer su Mlečani sve više ograničavali autonomiju grada Kotora.

Iako je pomorstvo Kotora bilo oslabljeno, Bratovština pomoraca je, zahvaljujući veoma velikoj aktivnosti susjednih jakih pomorskih naseља Perasta, Prčanja, Dobrote i Herceg-Novoga, predstavljala sve do pada Mletačke Republike važan faktor pomorske trgovine i privrede Boke uopšte. Međutim, Venecija je povremeno povlašćivala Bratovštinu i njene članove u pomorskoj trgovini sa drugim svojim lukama a naročito metropolom. Veneciji su se isplatilo olakšice u plaćanju lučkih dažbina i raznih drugih nameta na trgovinski promet članova Bratovštine bokeljskih pomoraca, jer su Bokelji, uprkos svim opasnostima od strane pirata i Turaka, bili veoma aktivni u pomorskoj trgovini na Jadranu i Sredozemlju.

Osim privrednih razloga Venecija je bila prisiljena da povlašćuje Bokeljsku mornaricu i zbog njenih ratničkih zasluga. Naime, iz redova članova Bratovštine, mletački ratni brodovi snabdijevali su se najborbenijom i navigaciono najsposobnijom posadom, a napose galijsku koju je Kotor bio obavezan držati naoružanu ne samo za vrijeme rata već i mira. Borbeni podvizi kotorskih galijsa koje su ratovale za Veneciju navodili su Mletački senat na najveća priznanja hrabrosti bokeljskih pomoraca. O junačkom držanju kotorske galijsa u bici kod Lepanta 1571. godine govore ne samo dokumenta mletačkog arhiva nego i mnoge suvremene mletačke hronike.

Iako pretežno staleškog, privrednog i socijalnog karaktera, Bratovština je za vrijeme Mletačke Republike imala svoju posebnu vojnu organizaciju kao i ranije, za vrijeme vizantijske i nemanjićke vladavine.

Na čelu vojne organizacije Bratovštine stajao je admiral, u početku biran na šest godina, a kasnije doživotno. Osim njega časništvo su sačinjavali major, dva kapetana, osam oficira i više podoficira.

Admiral je bio i zapovjednik luke grada Kotora. Vojni odred mornarice koji je bio pod njegovom komandom, bio je u početku sasvim nezavisan od Bratovštine, ali se ubrzo dužnost admirala i

gastalda našla u rukama iste osobe. Tako se već 1493. godine spominje isto lice kao admiral i gastald Bratovštine. Teritorijalna nadležnost kotorskog admirala i ulogu njemu potčinjenih brodova i mornara u ranije vrijeme, kada je znatan dio Bokokotorskog zaliva bio ovisan od Kotorske opštine, dosezala je i izvan zaliva. Ali u doba kralja Tvrtka i njegovih nasljednika — u čijim se rukama nalazio novoosnovani Herceg-Novi i čitavo primorje do Risna, kojim su 1483. godine zavladaali Turci — nadležnost kotorskog admirala i kotorske mornarice bila je ograničena samo na uže kotorsko područje kao i na južni dio Zaliva do pristaništa Rose.

Osim navedenih, glavnih zadataka Bokeljske mornarice, postojale su i druge funkcije koje je ona vršila direktno kao organizacija ili preko svojih članova.

Za vrijeme tripunjdanskih svečanosti — koje su trajale petnaestak dana i o kojima se u Kotor sticalo mnoštvo naroda iz Boke i susjednih krajeva — Mornarica je preuzimala punu vlast u gradu i garantovala bezbjednost. Kotorški knez, kasnije rektor, tom prilikom predavao je admiralu simbole svoje vlasti: sablju i štap kao i ključeve gradskih vrata.

Za vrijeme ovih svečanosti Mornarica je imala pravo predlaganja za pomilovanje osuđenika. Među predloženim bivalo je, pored Bokelja i Crnogoraca, čak i pripadnika drugih narodnosti. Ukoliko njen predlog za pomilovanje ne bi bio prihvaćen, Mornarica je uskraćivala vraćanje vlasti mletačkim organima.

Iz redova članova Bratovštine vrlo često su bili birani i narodni tribuni, koji su imali naročito važnu ulogu u društvenom i političkom životu grada Kotora i njegove teritorije, tako da se može reći da je Bokeljska mornarica, preko svojih članova, bila i vrlo važan faktor u staleškim odnosima i borbama kotorskih građana i plemstva.

Mornarica je bila i depozitar normi običajnog pomorskog prava. Naime, u kotorskom Statutu bilo je vrlo malo odredaba koje se odnose na pomorstvo, a i od tog malog broja samo neznatan dio neposredno je tangirao pomorsko pravo. Sud je prema tome bio prisiljen da u pomorskim sporovima koji su, s obzirom na veoma razgranatu pomorsku privredu, bili česti, uglavnom na osnovu nepisanog običajnog prava donosi svoje odluke. Kotorški sudije, koji su se birali na godinu dana, bili su primorani da se prilikom donošenja presuda u pomorskim sporovima obraćaju iskusnijim članovima Mornarice. U pomorsko-arbitražnim procedurama redovno su se pojavljivali članovi Mornarice kao sudije.

Po padu Venecije, već za vrijeme prve austrijske vladavine u Boki (1797—1805), Mornarica je izgubila mnoge svoje prerogative i njen značaj je bio znatno umanjen. Za vrijeme francuske vladavine

(1807—14) Mornarici su bile odmah ukinute sve povlastice, pa zatim konfiskovano imanje, a 1811. došlo je do njenog potpunog ukidanja. Ovakav postupak prema Bokeljskoj mornarici može se pripisati i okolnosti što su bokeljski pomorci ratovali protiv francuske flote.

Do obnavljanja Mornarice došlo je za vrijeme kratkotrajne zajedničke crnogorsko-bokeljske vlade (1813—1814), kada su udruženim snagama Crnogorci i Bokelji potisnuli Francuze iz Boke.

Do drugog ukidanja Mornarice došlo je od strane Austrije 1817. godine.

Na zahtjev bokeljskih pomoraca ona je bila ponovo uspostavljena 1833. godine.

Revolucionarne 1848. godine buknuili su nemiri i bune u raznim mjestima Boke, a naročito u Grblju. Iste godine, 13. juna, održana je na Prčanju Skupština narodnih predstavnika Boke od Paštrovića do Herceg-Novog. Ova Skupština, u svojim zaključcima, donijela je da je Boka za to »... da se države slaveno-srpske toest jugoslaven-ske u edno saedine...«.

Najborbeniji protagonisti i aktivni učesnici ove Skupštine bili su članovi Bokeljske mornarice, sa čijih je četrdesetak brodova usidrenih pred Prčanjom, okićenih narodnim trobojnim zastavama, paljbom topova pozdravljena deklaracija Skupštine o ujedinjenju.

Neposredno poslije ovih događaja austrijski okupator po drugi put zabranjuje rad Bokeljske mornarice.

Kada je 1859. godine na uporno insistiranje Bokelja ponovo uspostavljena, Mornarica više nije bila staleška organizacija, već samo memorijalna korporacija, zapravo udruženje Bokelja s ciljem očuvanja uspomena na zaista slavnu pomorsku prošlost Boke. Ona je tada izmijenila i svoje ime u »Plemenito tijelo Bokeljske mornarice« i kao takva više nije imala nikakvog značaja za pomorstvo.

Nekoliko godina pred II svjetski rat pristupilo se reformi Statuta Mornarice. Novim Statutom iz 1935. godine predviđena je obnova Bratovštine pomoraca i došlo je do nekih izmjena u »Plemenitom tijelu Bokeljske mornarice«. Ovim se uglavnom htjelo postići da Mornarici bude vraćena javnopravna uloga kakvu je imala po odredbama Statuta iz 1463. godine, i da posluži kao oslonac za unapređenje bokeljskog pomorstva koje je tada počelo jačati, a naročito je bila namjera socijalno staranje oko pomoraca. U tom stanju reformiranja Mornaricu je zatekao II svjetski rat.

Italijanski okupator — slijedeći metode francuskih i austrijskih prethodnika, a u skladu sa svojim ciljevima i potrebama — odmah po svom dolasku u Boku ukinuo je Bokeljsku mornaricu i zabranio svaki njen rad, pa makar bio i memorijalni. Ali on nije

mogao spriječiti, niti je spriječio, da se njeni članovi uključe u opštu borbu naših naroda protiv porobljivača i da pođe putevima svojih slavnih predaka.

Članovi Bokeljske mornarice su za sve četiri godine Narodno-oslobodilačkog rata, s puškom u ruci ili ploveći pod savezničkim zastavama, nastavili zavjet praotaca boreći se za slobodu, za koju su mnogi od njih posijali svoje kosti širom naše domovine ili u dubokim vodama okeana.

Poslije Oslobođenja i Mornarica se pridružila opštem slavlju, nastupajući u raznim narodnim manifestacijama, u starinskim živopisnim odijelima i sa dragocjenim oružjem preostalim iz mnogih bitaka.

Prilikom jubilarne godišnjice Jugoslavenske ratne mornarice 10. IX 1952. godine Bokeljska mornarica je nastupila u potpunom sastavu i uveličala ovu svečanost. Isto tako je svečano nastupila i na Dan ratne mornarice 1959. godine, kada je uz ostale svečanosti — od kojih je najvažnija bila znamenovanje jednog razarača naše Ratne mornarice imenom »Kotor« — proslavila 1150-godišnjicu svog postojanja. Prilikom proslave Dana mornarice i pomorstva 1962. godine bilo je odlučeno da se ubuduće Dan ratne mornarice i jugoslavenskog pomorstva proslavlja i kao glavna godišnja proslava Bokeljske mornarice.

Još prije više od jedne decenije bila je pokrenuta akcija za oživljavanje Bokeljske mornarice, kako bi i ona, uporedo s ostalim pomorskim ustanovama uzela udjela na unapređenju pomorstva Boke i čuvanju velikog kulturnog nasleđa, čija je baza uglavnom bilo pomorstvo. Ova namjera bila je dobro primljena od naroda i nadležnih organa, ali je izvanredno aktiviziranje ljudi oko pomorske privrede i osnivanja ustanova koje su momentalno bile potrebne, ovo pitanje odlagalo.

U jubilarnoj godini mornarice i pomorstva 1962. — u kojoj su registrovani veoma značajni uspjesi pomorske aktivnosti Boke preko broderskog preduzeća »Jugooceanija«, koje danas raspolaže sa 22 prekoceanska broda — smatralo se da je nastupio čas da se pitanje oživljavanja Bokeljske mornarice konačno riješi. Tada je iz redova pomoraca, istoričara, pravnika i društveno-političkih radnika osnovana Komisija, kojoj je povjerena izrada novog statuta, koji bi bio u skladu s velikom istorijskom prošlošću i savremenim socijalističkim stremljenjima. Komisija je pretvorena u Odbor, koji je obavio zadatak Komisije iz 1962. godine i predlaže Skupštini Bokeljske mornarice novi statut.

Član 1. Statuta daje Bokeljskoj mornarici široki jugoslovenski karakter, za koji smatramo da joj potpuno odgovara s obzirom na njeno skoro dvanaestovjekovno postojanje i održavanje slavenskog i pomorskog kontinuiteta na ovom dijelu Jadrana, a naročito s ob-

zirom na činjenicu što se ona smatra jednim od najstarijih udruženja svoje vrste u svijetu i možda jedinim koje neprekidno živi 1150 godina.

To se moglo desiti samo u kraju u kome su se tokom mnogih vjekova skoro svi stanovnici bavili pomorstvom, u kraju koji je na polju pomorske nauke, pomorske privrede i pomorskog ratovanja dao velikane poput Jerolima Bizantija, Marka Martinovića, Matije Zmajevića, Tripa Smeće, braće Joza i Marka Ivanovića, Petra Želalića, Marka Vojnovića, Ivana Visina, Spiridona Gopčevića, Miloša Vukasovića, i mnogih drugih, u sredini u kojoj su se zbivali krupni i herojski događaji naše novije istorije: slavni ustanak mornara na brodovima austrougarske ratne mornarice 1918. godine, potapanje razarača »Zagreb« 17. aprila 1941. godine — svijetli primjer slobodoljublja i samopožrtvovanja Spasića i Mašere.

U II svjetskom ratu Narodnooslobodilačka borba na moru našla je snažnog odraza i u zalivu Boke Kotorske. Narod Boke vezao je za sebe, pored vrlo jakih suvozemnih snaga i avijacije, čak i neprijateljske ratne brodove. Ali sve to nije omelo partizane Boke da u izvršenju svojih akcija neprekidno plove bokeljskim krvavo obojenim vodama.

Radi očuvanja uspomene na najstariju organizaciju pomoraca na našoj obali »Bokeljsku mornaricu« i unapređenja svijesti o njenom istorijskom značenju za privredni, politički i kulturni razvitak jugoslovenskih naroda, donosi se

STATUT BOKELJSKE MORNARICE

I. Naziv, sjedište i područje djelatnosti:

Član 1.

Naziv je organizacije: »Bokeljska mornarica«.

Sjedište organizacije je u Kotoru.

Djelatnost organizacije proteže se na čitavo područje SFRJ.

II. Grb, pečat i zastava Bokeljske mornarice:

Član 2.

Grb Bokeljske mornarice je crtež starog grada Kotora sa zidinama postavljenim na dlan desne ruke. Iznad crteža je natpis »Bokeljska mornarica«, a ispod njega na traci deviza »Fides et honor«.

Pečat Bokeljske mornarice je okruglog oblika i sadrži iste elemente kao i grb Bokeljske mornarice.

Član 3.

Zastava Bokeljske mornarice je pravougaonik od bijele svile razmjere 1 : 2, koji s jedne i druge strane ima izvezen grb Bokeljske mornarice.

III. Dan Bokeljske mornarice:

Član 4.

Dan Bokeljske mornarice je Dan ratne mornarice i jugoslovenskog pomorstva — 10. septembar.

Na Dan mornarice Bokeljska mornarica, u vidu i organizaciji svog aktivnog sastava, izlazi u staroj nošnji bokeljskih mornara pod zastavom i oružjem, i nastupa prema svečanom redu, utvrđenom Pravilnikom Bokeljske mornarice.

IV. Zadatak Bokeljske mornarice:

Član 5.

Zadatak je organizacije:

- da njeguje svijetle tradicije našeg pomorstva i slavnu istoriju Bokeljske mornarice;

- da čuva i unapređuje bratstvo i jedinstvo Jugoslavije i da učvršćuje tekovine stvorene kroz Narodnooslobodilačku borbu i socijalističku revoluciju, budući da se u svojoj dugoj istoriji temeljila na idejama bratstva i ujedinjenja naših naroda;

- da saraduje sa državnim organima, ustanovama i drugim organizacijama, koje u svojim programima imaju zadatke iz oblasti pomorstva;

- da održava veze sa srodnim organizacijama u zemlji i van nje.

Član 6.

Organizacija ostvaruje svoj zadatak:

- okupljanjem članstva, fizičkih i pravnih lica, u organizaciju Bokeljske mornarice;

- organizovanjem i potpomaganjem svih inicijativa usmjerenih na unapređenje pomorstva;

- pomaganjem i organizovanjem naučnoistraživačkih radova iz oblasti pomorstva;

- objavljivanjem povremenih publikacija s tematikom pomorstva;

- vanrednim stipendiranjem ljudi koji se izuzetno bave usavršavanjem u oblasti pomorstva;

- prikupljanjem i obradivanjem arhivske građe o pomorstvu, posebno one koja se odnosi na Bokeljsku mornaricu;

- prikupljanjem navigacionih uređaja, kako iz prošlosti tako i iz savremenog doba, koji su od interesa za Bokeljsku mornaricu;

- aktivnim učešćem u radu na ostvarivanju zadataka društveno-političkih organizacija;

- saradnjom sa sindikalnim organizacijama i državnim organima u rješavanju materijalnog položaja pomoraca;

- ukazivanjem materijalne pomoći članovima Bokeljske mornarice u naročito opravdanim slučajevima;

- priredbama manifestacionog karaktera u tradicionalnoj nošnji bokeljskih mornara;

- prikupljanjem i obnavljanjem nošnje i oružja bokeljskih mornara;

- Bokeljska mornarica može za ostvarenje svojih zadataka imati i osnivati institute, muzeje, arhive, zbirke i slične institucije.

V. Članstvo u drugim srodnim organizacijama:

Član 7.

Bokeljska mornarica kao organizacija, radi ostvarivanja svojih zadataka, može biti član drugih pomorskih organizacija u SFRJ, kojima je cilj i zadatak jačanje i unapređenje pomorstva Jugoslavije i njegovanje naših pomorskih tradicija.

VI. Članstvo Bokeljske mornarice:

Član 8.

Članovi organizacije su:

- članovi utemeljitelji,

- članovi pomagači,

- redovni članovi,

- mornari — aktivni sastav.

Član 9.

Članovi utemeljitelji jesu privredne i društvene organizacije, ustanove i organi društvene uprave, koji svojim doprinosima i sudjelovanjem u radu organizacije doprinose njenim ciljevima i zadacima:

Prvi članovi utemeljitelji Bokeljske mornarice su:

- Državni sekretarijat za narodnu odbranu — Mornarička uprava,

- Savezni sekretarijat za saobraćaj i veze,

- Republički sekretarijat za saobraćaj i veze,

- Opštinska skupština opštine — Kotor,

- Opštinska skupština opštine — Tivat,

- Opštinska skupština opštine — Budva,

- Opštinska skupština opštine — Herceg-Novi,

- Jugoslavenska oceanska plovidba u Kotoru,

- Srednja pomorska škola u Kotoru,

- Viša pomorska škola u Kotoru,

- Pomorski muzej u Kotoru,

- Zavičajni muzej u Herceg-Novom,

- Zavičajni muzej u Perastu,
- Remontni zavod »Sava Kovačević« u Tivtu,
- Brodogradilište »Bijela« u Bijeloj.

Članovi utemeljitelji mogu biti i drugi organi, ustanove i organizacije, koje svojim zaslugama doprinose ostvarivanju ciljeva Bokeljske mornarice.

Član 10.

Članovi pomagači su pravna lica — ustanove, društvene i radne organizacije — i fizička lica, koja pomažu Bokeljsku mornaricu plaćanjem određene članarine.

Članovi pomagači mogu biti i fizička lica stalno nastanjena van granica SFRJ, koja su porijeklom Jugosloveni i svojim doprinosima pomažu ciljeve Bokeljske mornarice.

Član 11.

Redovni članovi su oni članovi, učlanjeni u podružnicu Bokeljske mornarice, koji svojim dobrovoljnim radom i plaćanjem članarine doprinose ostvarenju ciljeva organizacije.

Član 12.

Mornari — aktivni sastav — su oni redovni članovi, koji u nošnji bokeljskih mornara sudjeluju na manifestacionim nastupima Bokeljske mornarice.

Član 13.

Prava redovnih članova i članova aktivnog sastava su:

- da biraju i budu birani u sve organe Bokeljske mornarice;
- da se izjašnjavaju o radu organa Bokeljske mornarice i da predlažu mjere za poboljšanje njihovog rada;
- da učestvuju u radu komisija, sekcija, odbora i drugih radnih tijela po stručnim, društvenim, privrednim, kadrovskim i drugim pitanjima iz područja unapređenja pomorstva;
- da učestvuju u svim društvenim manifestacijama organizacije;

Dužnosti redovnih članova i članova iz aktivnog sastava su:

- da rade na ostvarenju ciljeva i zadataka Bokeljske mornarice;
- da učestvuju u svim akcijama organizacije;
- da sprovode u djelo odluke i zaključke organa i organizacije;
- da redovno plaćaju članarinu;

Član 14.

Bokeljska mornarica, radi ostvarenja svojih ciljeva i izvršavanja zadataka, ima podružnice za okupljanje članstva po raznim mjestima Jugoslavije. Podružnice moraju imati najmanje 10 članova.

Član 15.

Članovi organizacije — fizička lica pravo glasa na skupovima organizacije vrše lično.

Članovi organizacije — pravna lica pravo glasa vrše preko svojih opunomoćenih predstavnika.

Podružnice organizacije pravo glasa vrše preko svojih izabranih delegata.

Član 16.

Članovi organizacije plaćaju članarinu u iznosima koje odredi Skupština.

Članovi organizacije imaju članske karte i članske značke.

Član 17.

Bokeljska mornarica može imati počasne i zaslužne članove.

Počasni članovi mogu biti fizička i pravna lica van sastava članstva a koja imaju vanredne zasluge za ostvarivanje ciljeva Bokeljske mornarice.

Zaslužni članovi mogu biti fizička i pravna lica iz redova članstva koja imaju osobite zasluge za ostvarivanje ciljeva Bokeljske mornarice.

VII. Materijalna sredstva Bokeljske mornarice

Član 18.

Materijalna sredstva organizacije su:

- doprinosi od članarine,
- dotacije,
- pokloni i dobrovoljni prilozima,
- legati,
- ostali izvori koji proističu iz djelatnosti organizacije.

Materijalna sredstva organizacije sačinjavaju Fond Bokeljske mornarice.

Fond Bokeljske mornarice poslovaće po posebnom pravilniku.

VIII. Organi Bokeljske mornarice:

Član 19.

Organi Bokeljske mornarice su:

- Skupština Bokeljske mornarice,
- Predsjedništvo,
- Admiralat,
- Aktivni sastav Bokeljske mornarice sa svojim časništvom,
- Nadzorni odbor.

a) Skupština Bokeljske mornarice:

Član 20.

Skupština je najviši organ Bokeljske mornarice, a sačinjavaju je: Predsjedništvo Bokeljske mornarice, Admiralat, aktivni sastav sa svojim časništvom, delegati iz najmanje polovine podružnica i opunomoćeni predstavnici članova organizacije — pravnih lica.

Ključ za izbor delegata određuje Predsjedništvo s tim da svaka podružnica mora biti zastupljena najmanje sa jednim delegatom.

Skupština može biti redovna i vanredna.

Skupština punopravno zasijeda ako je prisutna najmanje jedna polovina članova Skupštine, a donosi zaključke apsolutnom većinom glasova prisutnih članova.

Redovnu skupštinu saziva Predsjedništvo a održava se svake treće godine u Kotoru uoči Dana mornarice.

Vanrednu skupštinu saziva Predsjedništvo po svojoj odluci ako se za to ukaže potreba, ili na zahtjev članova utemeljitelja, ili jedne trećine članstva, ako istovremeno podnesu predlog za dnevni red Skupštine.

Skupštinom rukovodi predsjednik Skupštine, odnosno admiral Bokeljske mornarice ili viceadmiral i dva člana koje izabere Skupština.

Član 21.

Skupština Bokeljske mornarice:

- donosi statut organizacije i odlučuje o njegovim izmjenama i dopunama;
- bira i razrješava admirala i članove organizacije;
- odlučuje o izvještajima organa organizacije;
- donosi Pravilnik Bokeljske mornarice;
- donosi Pravilnik o Povelji Bokeljske mornarice;
- donosi Pravilnik o Fondu Bokeljske mornarice;
- donosi Pravilnik o institucijama Bokeljske mornarice;
- utvrđuje program rada Bokeljske mornarice;
- utvrđuje članove utemeljitelje;
- bira počasne članove Bokeljske mornarice;
- bira zaslužne članove Bokeljske mornarice;
- odlučuje o članarini;
- vrši druge poslove koje stavi na dnevni red neki od organa organizacije.

b) Predsjedništvo Bokeljske mornarice:

Član 22.

Predsjedništvo Bokeljske mornarice sastoji se od: predsjednika Skupštine, koji stoji na čelu Predsjedništva; admirala Bokeljske mornarice; viceadmirala, koji zamjenjuje admirala kad je odsutan ili spriječen; majora kao predstavnika aktivnog sastava Bokeljske mornarice, devetorice vijećnika, sekretara, blagajnika i domaćina.

U Predsjedništvo ulaze i predstavnici članova utemeljitelja.

Član 23.

Predsjedništvo se bira na tri godine.

Predsjedništvo se sastaje prema potrebi, a najmanje jedanput godišnje uoči Dana mornarice.

Predsjedništvo saziva predsjednik Skupštine, admiral odnosno viceadmiral, a mora biti sazvano ako to zahtijeva većina članova Predsjedništva.

Predsjedništvo rješava o glavnim pitanjima organizacije između zasijedanja Skupštine Bokeljske mornarice.

Predsjedništvo dodjeljuje Povelju Bokeljske mornarice za naročite zasluge licima koja posebno doprinose unapređenju i ugledu našeg pomorstva.

c) Admiralat Bokeljske mornarice:

Član 24.

Admiralat sačinjavaju: admiral, viceadmiral, major, sekretar, blagajnik i domaćin organizacije.

Član 25.

Admiralat obavlja redovne poslove organizacije, a napose one koje odredi Skupština odnosno Predsjedništvo organizacije.

Admiralat može za obavljanje tekućeg pomoćnog ili stručnog rada imenovati stalno i honorarno osoblje.

d) Časništvo aktivnog sastava Bokeljske mornarice:

Član 26.

Časništvo aktivnog sastava Bokeljske mornarice sačinjavaju: major, dva kapetana, adutant, osam oficira, šesnaest podoficira, barjaktar i kolovođa, koje svake godine, na predlog majora, imenuje admiral uz saglasnost Predsjedništva.

Časništvo saziva sastanke aktivnog sastava — mornara Bokeljske mornarice.

Član 27.

Sastanak aktivnog sastava — mornara Bokeljske mornarice — saziva, po odobrenju admirala, časništvo Bokeljske mornarice najmanje 30 dana prije Dana mornarice.

Sastanku aktivnog sastava prisustvuju članovi Admiralata, a mogu prisustvovati po njihovoj želji i predstavnici članova utemeljitelja.

Sastanak aktivnog sastava — mornara — po pravilu predlaže Skupštini časnike prema posebnom Pravilniku Bokeljske mornarice. Izuzetno, prema potrebi, Predsjedništvo može imenovati pojedine časnike do održavanja naredne Skupštine.

e) Nadzorni odbor Bokeljske mornarice:

Član 28.

Nadzorni odbor sastoji se od tri člana i dva zamjenika, koji međusobno biraju predsjednika.

Članovi Nadzornog odbora vrše nadzor nad finansijskim poslovanjem organizacije i dužni su najmanje jedanput godišnje izvršiti pregled poslovanja.

Član 29.

Bokeljsku mornaricu zastupa pred državnim organima i drugim javnopravnim organizacijama predsjednik Skupštine Bokeljske mornarice ili admiral Bokeljske mornarice, a u njihovoj odsutnosti ili spriječenosti viceadmiral.

Spise u tom zastupanju potpisuju predsjednik Skupštine, admiral, odnosno viceadmiral i sekretar.

IX. Završne odredbe:

Član 30.

U slučaju prestanka rada Bokeljske mornarice imovina organizacije pripada Pomorskom muzeju u Kotoru.

Član 31.

Ovaj Statut prihvaćen je na Skupštini Bokeljske mornarice dana 30. avgusta 1964. godine.

Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija
SAVEZNI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
UPRAVA JAVNE BEZBEDNOSTI
ODELJENJE JAVNOG PORETKA
B — 3 Br. 0230-27/1
5. X 1964. godine
B E O G R A D

Na osnovu člana 17 u vezi sa članom 13 Zakona o udruženjima, zborovima i drugim javnim skupovima (»Sl. list FNRJ« broj 51/46 i 29/47), Savezni sekretar za unutrašnje poslove donosi

R E Š E N J E

O ODOBRAVANJU OSNIVANJA I RADA UDRUŽENJA »BOKELJSKA MORNARICA«

ODOBRAVA se osnivanje i rad Udruženja »Bokeljska Mornarica« prema podnesenom statutu usvojenom na Osnivačkoj skupštini Udruženja održanoj 30. VIII 1964. godine u Kotoru.

Sedište Udruženja je u Kotoru, a delatnost Udruženja se prostire na celu teritoriju Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

SAVEZNI SEKRETAR
ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
Vojin Lukić, s. r.